

Chương 6: Thanh toán Điện tử

- ❖ **Tổng quan về thanh toán điện tử**
- ❖ **Hệ thống thanh toán điện tử**
- ❖ **Rủi ro trong thanh toán điện tử**
- ❖ **Thanh toán điện tử B2B và B2C**

Tổng quan về thanh toán điện tử

Khái niệm Thanh toán điện tử:

Theo báo cáo Quốc gia về kỹ thuật thương mại điện tử của Bộ Thương mại: Thanh toán điện tử cần được hiểu theo nghĩa rộng, được định nghĩa là việc thanh toán tiền thông qua các thông điệp điện tử thay cho việc trao tay tiền mặt.

Tóm lại, **Thanh toán điện tử** có thể hiểu là việc **trả tiền** và **nhận tiền** cho các hàng hóa, dịch vụ được mua bán trên mạng **Internet**.

Các loại thẻ sử dụng trong thanh toán điện tử

Thẻ tín dụng - Credit card Trong các phương tiện thanh toán điện tử thì thẻ thanh toán được coi là phương tiện phổ biến nhất.

Ba loại thẻ thanh toán phổ biến gồm: thẻ tín dụng, thẻ ghi nợ và thẻ mua hàng.

Các nhà cung cấp thẻ nổi tiếng và được chấp nhận nhất hiện nay là Visa, MasterCard, American Express và EuroPay

Quy trình thanh toán bằng thẻ tín dụng trực tuyến

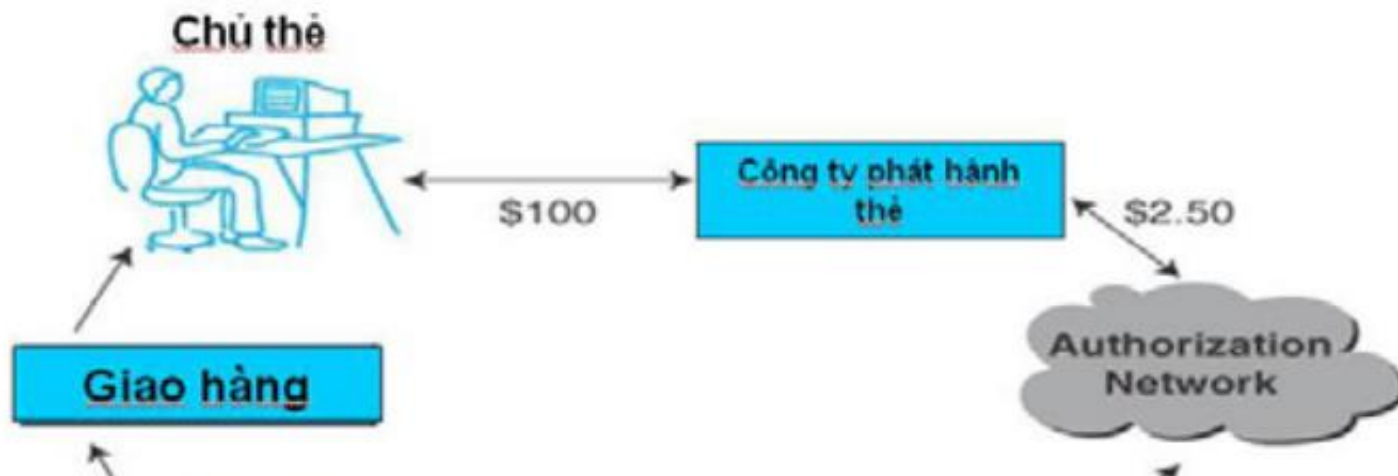
Người mua hàng sau khi lựa chọn sản phẩm, quyết định mua hàng sẽ nhập vào các thông tin thẻ tín dụng lên trang web của người bán.

- Các thông tin thẻ tín dụng được gửi thẳng tới ngân hàng mở Merchant Account (hoặc bên cung cấp dịch vụ thanh toán) mà không lưu tại máy chủ của người bán •

Ngân hàng mở Merchant Account gửi các thông tin thẻ tín dụng tới ngân hàng cấp thẻ tín dụng.

- Ngân hàng cấp thẻ tín dụng sau khi kiểm tra các thông tin sẽ phản hồi lại cho ngân hàng mở Merchant Account. Phản hồi có thể là chấp nhận thanh toán (ghi có chò tài khoản của Người bán) hoặc từ chối.

- Dựa trên phản hồi của Ngân hàng cấp thẻ tín dụng, người bán sẽ thực hiện đơn hàng hoặc từ chối

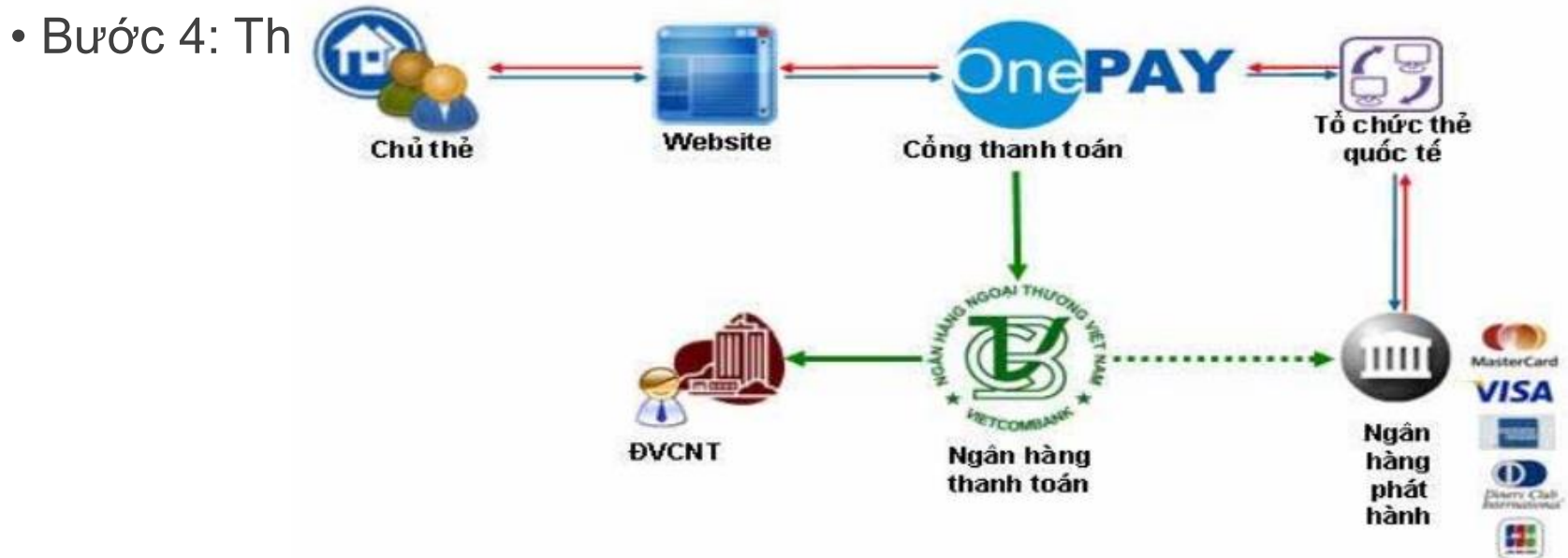

Thẻ ghi nợ - Debit card

Quy trình thanh toán bằng thẻ ghi nợ Connect24 của Vietcombank như sau:

- Bước 1: Khách hàng chọn mua hàng hóa, dịch vụ
- Bước 2: Xác thực thẻ và tài khoản (Tên chủ thẻ, số tài khoản, hạn hành...)
- Bước 3: Xác thực chủ thẻ qua OTP (One Time Password)

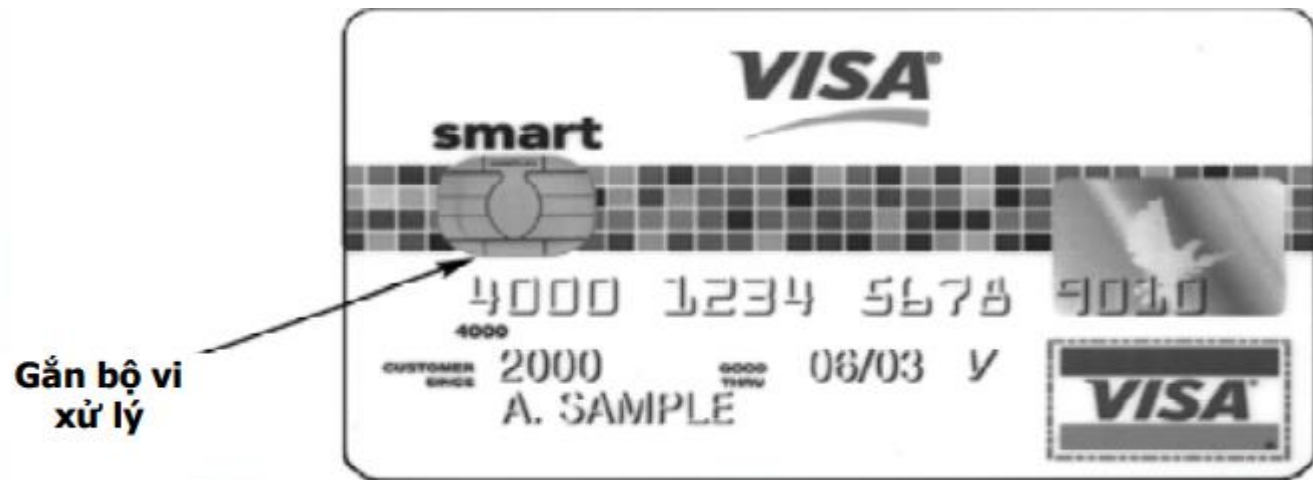

Thẻ mua hàng - Charge card

Là thẻ cho phép chủ thẻ chi tiêu và tiến hành thanh toán các khoản chi tiêu đó định kỳ, thường vào cuối tháng. Thẻ mua hàng là các loại thẻ đặc biệt dùng cho nhân viên các công ty, chỉ được dùng để mua các mặt hàng thông dụng như văn phòng phẩm, máy tính, bảo trì máy móc,...

Thẻ thông minh – Smart card

Một trong những công nghệ hỗ trợ thanh toán trực tuyến khác là thẻ thông minh. Thẻ thông minh là thẻ có gắn bộ vi xử lý trên đó (chip). Bộ vi xử lý này có thể kết hợp thêm một thẻ nhớ, cũng có trường hợp trên thẻ thanh toán chỉ gắn thêm thẻ nhớ mà không có phần lập trình nào kèm theo.

Ví điện tử

Ví điện tử là một phần mềm trong đó người sử dụng có thể lưu trữ số thẻ tín dụng và các thông tin cá nhân khác. Khi mua hàng trên mạng, người mua hàng chỉ đơn giản kích vào ví điện tử, phần mềm sẽ tự động điền các thông tin khách hàng cần thiết để thực hiện việc mua hàng. Hiện nay, Visa, MasterCard, Yahoo, AOL, Microsoft đều cung cấp dịch vụ ví điện tử.

Cách thức vận hành của ví điện tử như sau:

- Người mua (người sử dụng ví điện tử) đặt hàng qua mạng
- Phần xác minh/đăng ký của ví điện tử tạo ra một cặp chìa khóa. Phần này sẽ mã hóa một khóa với khóa công khai của người mua đi liền với ví điện tử. Ví điện tử cũng tạo ra một thông điệp (vé) gồm chìa khóa thứ hai và tên người mua. Vé sau đó được mã hóa cùng với khóa công cộng của người bán. Cả hai phần mã hóa được gửi cho người mua cùng với thông điệp.
- Người mua giải mã thứ nhất bằng cách sử dụng khóa bí mật của mình. Người mua sau đó tạo ra một thông điệp mới, bao gồm tên người mua, và mã hóa thông điệp này bằng khóa thứ nhất và gửi thông điệp này cùng với vé cho người bán.
- Người bán giải mã vé sử dụng mã bí mật của mình, lấy được tên người mua và chìa khóa thứ hai. Sử dụng chìa khóa này, người bán giải mã được thông điệp người mua gửi và có được tên người mua. Nếu 2 tên này trùng nhau, người bán sẽ biết người mua là chân thực.

Tiền điện tử

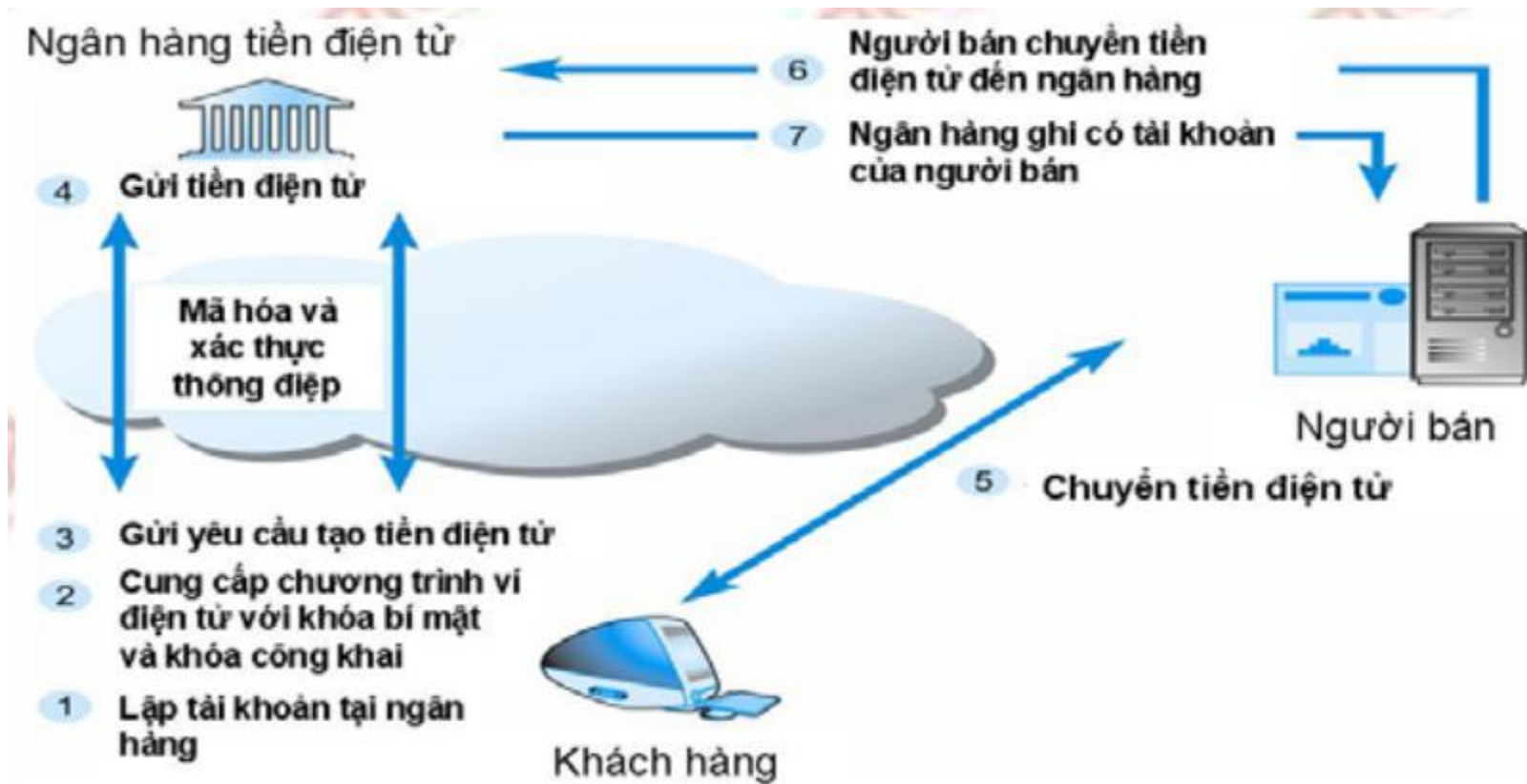
Tiền điện tử sử dụng phần mềm để lưu giữ một khoản tiền mặt tương đương vào một ổ cứng hoặc ổ đĩa. Tiền mặt và ngân phiếu được thay thế bằng các chữ ký số.

Quy trình thanh toán bằng tiền điện tử:

Quy trình được thực hiện như sau:

- Đồng tiền điện tử đã được khách hàng tạo ra trước đó được xác định và chuyển đến tài khoản tiền điện tử của khách hàng thông qua ngân hàng hoặc tổ chức tín dụng
- Tổ chức tín dụng cung cấp thời hạn hiệu lực của tiền điện tử bằng cách chứng thực đồng tiền bằng chữ ký số.
- Tiền điện tử được chuyển đến cho khách hàng và có thể được cất giữ tại một chương trình ví điện tử trên đĩa cứng máy vi tính
- Khi mua hàng, khách hàng sẽ chuyển tiền cho người bán
- Người bán chuyển tiền điện tử đến ngân hàng của người mua và được thanh toán và tiến hành giao hàng

Quy trình thanh toán bằng tiền điện tử:

Séc điện tử

Séc điện tử là phiên bản điện tử hoặc yêu cầu xuất trình điện tử đối với séc giấy thông thường. Séc điện tử chứa các thông tin tương tự như séc thường và có thể sử dụng trong mọi trường hợp.

Séc điện tử và séc giấy có thể sử dụng với khung pháp lý điều chỉnh tương tự nhau. Về cơ bản, quy trình vận hành của séc điện tử tương tự như séc giấy, nhưng thực hiện toàn bộ thông qua các phương tiện điện tử, do đó nhanh hơn, ít chi phí hơn và có thể an toàn hơn.

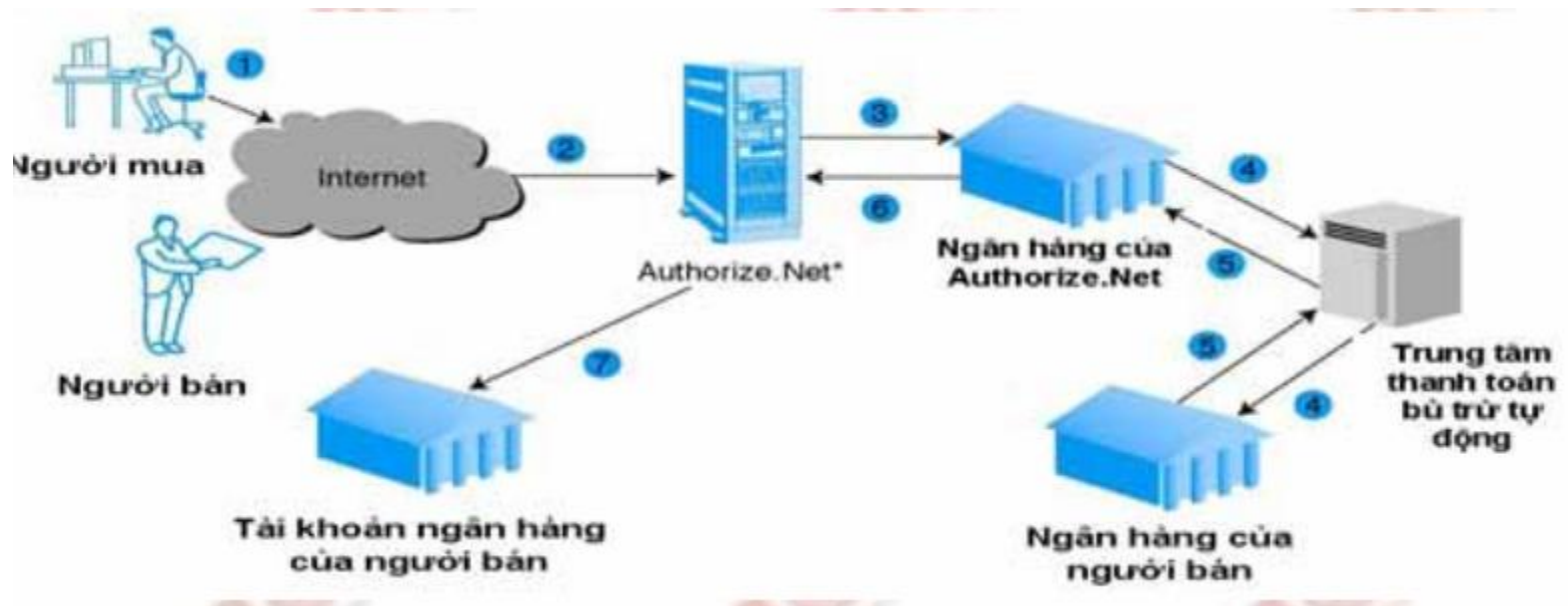
Séc điện tử được coi là phù hợp với thực tiễn kinh doanh hiện nay, vừa tận dụng được năng lực của các ngân hàng, vừa giảm thiểu các quy trình xử lý phức tạp.

Các hệ thống thanh toán séc điện tử phổ biến hiện nay là eCheck Secure (của CheckFree), eCash.

Có 2 cách khi chấp nhận thanh toán bằng Séc điện tử: • Phương pháp “Print & Pay”: Còn được gọi là “in và thanh toán” bởi vì khách hàng cần phải mua một phần mềm cho phép in ra những tấm séc, và chuyển séc đó đến ngân hàng của khách hàng để nhận tiền. Quá trình xử lý séc trực tuyến cũng giống như séc thông thường, chính vì vậy khách hàng phải đợi đến khi séc được chuyển đến ngân hàng và phải được chứng nhận chắc chắn rằng những tấm séc đó có giá trị. Việc áp dụng phương pháp này sẽ giúp bạn giảm được tiền phí giao dịch nhưng nó lại tốn kém về mặt nhân công và thời gian.

Trung tâm giao dịch: Đối với người mua, việc sử dụng trung tâm giao dịch cũng giống như việc áp dụng phương pháp “print and pay”, bởi vì trong cả hai phương pháp, người mua đều phải nhập tất cả các thông tin trên séc vào form trực tuyến. Những thông tin đó sẽ được mã hoá và chuyển trực tiếp tới ngân hàng và sẽ được xử lý trong vòng 48 giờ. Sau đó, toàn bộ số tiền của giao dịch sẽ được chuyển từ tài khoản của người mua sang tài khoản của người bán. Kèm theo đó, là một “báo cáo” trực tuyến vào tài khoản của người bán và một “báo nợ” được gửi bằng email cho người mua

Quy trình thanh toán thông qua trung tâm giao dịch

2. Hệ thống thanh toán điện tử

- ❖ Thanh toán điện tử giữa doanh nghiệp và người tiêu dùng (B2C)
 - Dịch vụ ATM
 - Dịch vụ tin nhắn ngân hàng (SMS Banking)
 - Dịch vụ tin nhắn ngân hàng (SMS Banking)
-

Thanh toán điện tử giữa doanh nghiệp và doanh nghiệp (B2B)

Thanh toán điện tử B2B thường có giá trị khá lớn và phức tạp hơn so với thanh toán B2C. Nó là một phần trong toàn bộ dây chuyền cung ứng thanh toán, bao gồm các khâu sau: mua hàng, thực hiện hợp đồng, thanh toán, bảo hiểm, lãi suất tín dụng, hiệu lực giao hàng, ủy quyền thanh toán...

Mục đích của việc quản lý dây chuyền thanh toán là nhằm tối ưu hóa hình thức thanh toán qua tài khoản A/P (account payable), nhận tiền qua tài khoản A/R (account receivable), quản lý tiền mặt, hiệu quả vốn đầu tư, chi phí giao dịch, rủi ro tài chính và tổ chức tài chính.

Quản lý tài khoản thanh toán điện tử

❖ Sử dụng thẻ bất hợp pháp :

Nếu thẻ thanh toán bị sử dụng trái phép, người chủ thẻ không chấp nhận các khoản thanh toán đó. Khi đó ngân hàng phát hành thẻ sẽ ghi có lại cho chủ thẻ và đòi lại tiền từ người bán.

❖ Người mua thay đổi quyết định mua hàng:

Nếu khách hàng trước đó đồng ý thanh toán nhưng sau đó từ chối, và ngân hàng phát hành thẻ đồng ý với từ chối đó, người bán sẽ phải chịu thiệt hại.

Mất trộm các thông tin của thẻ:

Các trường hợp hacker đột nhập vào máy tính của doanh nghiệp nơi chứa các dữ liệu về thông tin thẻ tín dụng

CÂU HỎI VÀ BÀI TẬP

1. Lợi ích đối với doanh nghiệp, người tiêu dùng khi áp dụng thanh toán trực tuyến là gì?

2. Những trở ngại mà doanh nghiệp gặp phải khi ứng dụng thanh toán điện tử?
3. Sự giống và khác nhau giữa thanh toán trực tuyến và thanh toán trong thương mại truyền thống?
4. Rủi ro nào có thể xảy ra đối với người bán khi chấp nhận thanh toán bằng thẻ tín dụng? Vai trò của các bên liên quan khi tham gia vào phương thức thanh toán này?

